

Semantics (การศึกษาความหมายในภาษา)

การศึกษาความหมายในภาษาไม่ได้ศึกษาว่าคำแต่ละคำมีความหมายว่าอะไรแต่เป็นการศึกษาธรรมชาติของความหมาย (what is the nature of meaning) โดยแบ่งเป็นสามด้านหลักๆคือ ความหมายที่เกิดจากคำ (lexical semantics) ความหมายที่เกิดจากกลุ่มคำ (compositional semantics) ความหมายที่เกิดจากบริบทของการใช้ (pragmatics) ในบทนี้เราจะศึกษาความหมายที่เกิดจากคำ และจากกลุ่มคำเท่านั้น ดังได้กล่าวมาก่อนหน้าว่าเป้าหมายสำคัญของการศึกษาภาษาศาสตร์คือการศึกษาว่าผู้พูดรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับภาษาที่ตนเองพูดไม่ว่าจะเป็นเรื่อง phonetics, phonology และ syntax ก็คือศึกษาธรรมชาติของภาษาศาสตร์ด้านต่างๆเหล่านี้ เช่นเดียวกันการศึกษารวมชาติของความหมายของคำ (lexical semantics) หรือความหมายของกลุ่มคำ (compositional semantics) เป้าหมายก็คือนักภาษาศาสตร์ต้องการจะศึกษาว่าความหมายของคำหรือของกลุ่มคำที่ผู้พูดรู้เป็นอย่างไรนั่นเอง พงศกฤษณ์คือผู้พูดรู้อะไรที่ทำให้เขาเข้าใจความหมายของคำหรือของกลุ่มคำได้ เหมือนกับที่เราพยายามศึกษาในส่วนของ syntax ว่าผู้พูดรู้อะไรที่ทำให้เขาสามารถสร้าง (และเข้าใจ) วลีหรือประโยคต่างๆ ได้

Lexical Semantics

sense และ *reference* ลักษณะสำคัญสองอย่างที่มีมักจะกล่าวถึงในการศึกษาความหมายก็คือ *sense* และ *reference* (ก็คือผู้พูดจะต้องมีความรู้สองสิ่งนี้ใน mental grammar หรือในสมองของเขาที่เกี่ยวข้องกับความหมายของคำที่เขาใช้) *sense* คือความหมายของคำที่เจ้าของภาษารู้เกี่ยวกับคำแต่ละคำ เช่นเรารู้ว่า “หมา” หมายถึง สัตว์ที่มีสี่ขา ห่างได้ และมีขนตามตัว เป็นต้น ความหมาย ของ คำว่า “หมา” ดังกล่าวนี้อาจมีลักษณะเหมือนกับความหมายที่เราเปิดดูจากพจนานุกรม แต่นั่นเป็นธรรมชาติที่แท้จริงของความหมาย หรือ *sense* ของคำหรือไม่ นั่น ก็ยังเป็นหัวข้อที่ถกเถียงศึกษากันโดยนักภาษาศาสตร์ นักปรัชญา และนักจิตวิทยา บางทฤษฎีก็เชื่อว่า ความหมาย หรือ *sense* ของคำไม่น่าจะอยู่รูปแบบของคำนิยามที่เราพบเห็นในพจนานุกรมต่างๆไป แต่น่าจะเป็น ภาพพจน์ (image) ในสมองเรามากกว่า และยังมีทฤษฎีอื่นๆอีกที่พยายามจะอธิบายธรรมชาติของ ความหมาย หรือ *sense* ของคำ ว่ามันมีลักษณะอย่างไร แต่ทุกทฤษฎี ก็ไม่สามารถอธิบาย ธรรมชาติของความหมายของคำทุกคำได้ แต่เจ้าของภาษาไม่เคยมีปัญหาในการใช้คำที่มีอยู่ในภาษาของเขาและก็รู้ว่าทุกคำในภาษาของเขามีความหมาย หรือ *sense* คำอีกคำที่สำคัญในการศึกษาความหมายได้แก่คำว่า *reference* คำนี้หมายถึงสิ่งที่ปรากฏอยู่ในโลกที่คำกล่าวถึง เช่นคำว่า “หมา” นอกจากพวกเรามี *sense* ของหมาแล้ว เรายังสามารถรู้ถึง *reference* ของคำนี้ด้วย คือเราสามารถรู้ว่าสิ่งไหนคือหมา กล่าวคือ หมาแต่ละตัวก็คือ referent ของคำว่าหมานั้นเอง

Word Senses

คำมีความหมายหรือว่ามี sense นั้นเอง มีทฤษฎีทางความหมายหลายทฤษฎี ที่พยายามอธิบายธรรมชาติของความหมายที่เราใช้ในสมองของเรา (*mental representations of word senses*) โดยจะสรุปแค่สามทฤษฎีดังต่อไปนี้

1. Dictionary- Style Definitions ทฤษฎีเสนอว่า ความหมายของคำที่เราารู้ (*mental representations of word senses*) นั้น เหมือนกับความหมายในพจนานุกรม นั่นก็คือว่า ความหมายของคำที่มีอยู่ในสมองของเราน่าจะเป็น คำนิยามด้วยคำอื่นๆ เช่น หมา คือ “สัตว์สี่เท้า ที่เห่า มีขน” คำโต้แย้งที่เป็นไปได้ว่าไม่น่าจะเป็นเช่นนี้ก็คือว่า เวลาเราพูดหรือฟังคนอื่นพูด เราไม่เคยคิดถึงคำนิยามลักษณะดังกล่าว ข้อโต้แย้งนี้อาจจะไม่ดีพอเพราะอย่าลืมว่า ความรู้เกี่ยวกับภาษาของเราไม่ว่าจะเป็น phonetics, phonology, morphology และ syntax ส่วนมากเป็นความรู้ที่เราไม่รู้ว่ามี (*subconscious knowledge*) ดังนั้นก็อาจเป็นไปได้ว่า ความหมายของคำที่เรารู้นั้นอาจจะอยู่ในลักษณะของคำนิยาม คล้ายกับการนิยามความหมายในพจนานุกรม ข้อโต้แย้งที่ทำให้ทฤษฎีนี้ไม่น่าจะถูกต้องก็คือว่า ถ้าความหมายมีอยู่ในลักษณะของคำนิยาม ดังกล่าวนี เราจะต้องมีคำนิยามของคำที่อยู่ในคำนิยาม ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด เช่นคำนิยามของคำว่า “หมา” คือ “เป็นสัตว์ สี่ขา ที่เห่า” คำถามต่อไปก็คือแล้วความหมายของ คำว่า “สัตว์” (และคำอื่นๆ อีกที่มีอยู่ในคำนิยามนี้) ใน *mental representation* ของเราก็จะมีคำนิยามว่า “สิ่งมีชีวิตที่...” ถ้าเป็นเช่นนี้จริง จะเห็นได้ว่า ในที่สุดแล้วเราก็จะไม่เข้าใจว่าธรรมชาติที่แท้จริงของความหมายคืออะไร มันเริ่มจากตรงไหน คงเป็นไปได้ที่มันจะเริ่มจากคำนิยาม เพราะคำนิยามก็คือ คำๆ อื่นใน *mental lexicon* ของเรา ซึ่งมันเองก็ต้องมีคำนิยามอีกเหมือนกัน นอกจากนี้ปัญหาดังกล่าวนี้อีก ยังมีอีกปัญหาหนึ่งก็คือ ในภาษานอกจากจะมีคำที่เราเรียกว่า *content words* แล้วยังมี *functional words* อีก ซึ่งคำเหล่านี้คงยากที่จะมีคำนิยามเช่น คำว่า *that* หรือ *ที่* ในประโยค *That John failed the exam is true.* “**ที่** จอนสอบตกเป็นเรื่องจริง”

2. Mental Image Definitions ทฤษฎีนี้เสนอว่า ความหมายของคำ น่าจะถูกเก็บในสมองของเราหรือใน *mental lexicon* ในรูปของมโนภาพ (*mental image*) ซึ่งก็น่าจะเป็นไปได้ บ่อยครั้งที่เราคิดถึงคำก็มักจะมีมโนภาพเกิดขึ้นในจิตใจของเรา เช่นถ้าคิดถึงคำว่า “ธงชาติไทย” เรามักจะคิดถึงภาพธงชาติไทย แต่มีคำจำนวนไม่น้อยในภาษาที่แต่ละคนอาจจะมโนภาพที่ต่างกัน เช่นคำว่า “อาหาร” แต่ทุกคนกลับมี sense เกี่ยวกับ คำว่า “อาหาร” เหมือนกัน คือ “สิ่งที่กินได้ในการประทังชีวิต” ดังนั้น ทฤษฎีนี้อย่างน้อยก็จะต้องรวมเอาทฤษฎีแรกเข้ามาด้วยคือ ทฤษฎี Dictionary- Style Definitions และที่เป็นปัญหาค่อนข้างมากเหมือนกับที่ทฤษฎี Dictionary- Style Definitions เจอ นั่นคือว่ามีคำอีกหลายคำมากมายในภาษาที่เราคงไม่มีจินตภาพสำหรับคำกลุ่มนี้อาทิเช่น คำว่า “ลืม” หรือ “จำ” รวมทั้งคำที่มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ เช่นคำว่า “ที่”

ในประโยคที่จอห์นสอบตกเป็นเรื่องที่ไม่น่าเกิดขึ้น” หรือ คำว่า *that* ในภาษาอังกฤษในประโยค

“*That* John failed the exam is something that should not happened.” เป็นต้น

3. Usage-Based Approach

กล่าวว่าความหมายของคำคือการใช้ที่เรารู้จักได้ อย่างไม่มีปัญหา สังเกตได้ว่า ทฤษฎีนี้ไม่ได้อธิบายธรรมชาติที่แท้จริงของความหมายเลย แต่ตั้งข้อสังเกตว่า เจ้าของภาษาใช้คำในภาษาของเขาได้อย่างถูกต้องในบริบทต่างๆ ซึ่งแสดงว่าเจ้าของภาษามีความรู้เกี่ยวกับความหมายของคำในภาษาของเขา แน่แน่นอนทุกคนทราบถึงข้อนี้ และก็พยายามที่จะอธิบายความรู้ของคนเกี่ยวกับความหมายของคำ หรือธรรมชาติของความหมายว่ามันเป็นอย่างไร

Sense and Word Reference

ความหมาย หรือ sense คือความหมายของคำ และ reference ของคำ คือสิ่งที่คำนั้นหมายถึงที่มีอยู่ในโลกของความเป็นจริง การรู้ความหมายของคำจึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ทำให้เราสามารถรู้สิ่งที่คำๆ นั้นหมายถึงคือสิ่งใดในโลกความเป็นจริง (You have the ability to identify the reference of the word if you know the word sense) เช่นเรามี sense ของคำว่า “หมา” เมื่อไหร่ที่เราเห็น “หมา” เรารู้ว่า นั่นคือ “หมา” นักปรัชญาสมัยก่อนถึงกับเสนอว่า ความหมายของคำก็คือ สิ่งที่มีอยู่จริง ในโลกของความเป็นจริง หรือ reference นั้นเอง อาทิเช่น นักปรัชญากรีก ชื่อเพลโต และนักปรัชญาจีน ซุนจื่อ (Xun Zi) เมื่อกว่าสองพันปีที่แล้วกล่าวว่า “ความหมายของคำ” คือ สิ่งหรือวัตถุที่มีอยู่ในโลกที่คำๆ นั้นหมายถึง” และยังมีนักปรัชญาอื่นอีกที่เสนอทฤษฎีทางความหมาย ที่เรียกว่า *Reference Theory* ที่กล่าวว่า ความหมายของคำคือสิ่งหรือวัตถุที่มีอยู่ในโลกของความเป็นจริง แต่ที่ได้กล่าวมาแล้ว ธรรมชาติของความหมายในภาษาเป็นอะไรที่ยากที่จะเข้าใจและอธิบาย อย่างน้อย ความหมายของคำไม่จำเป็นจะต้องหมายถึงสิ่งที่มีอยู่ในโลก หรือพูดง่ายๆ sense กับ reference ไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกันแน่ดังที่กล่าวมาบ้างแล้วในหัวข้อก่อนหน้านี้ ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างที่สนับสนุนว่า sense และ reference ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. a. ดาวรุ่ง
 b. ดาวประจำเมือง
2. a. ประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก
 b. ประเทศที่เป็นเจ้าภาพจัดกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 18
 c. ประเทศจีน

ใน (1a-b) ทั้ง ดาวรุ่ง และ ดาวประจำเมือง ก็คือดาวดวงเดียวกัน คือ ดาวศุกร์ แต่ความหมาย หรือ sense ของ คำว่า “ดาวรุ่ง” และ “ดาวประจำเมือง” มีความหมาย หรือ sense ต่างกันอย่างสิ้นเชิง ยิ่งไปกว่านั้นมีคน จำนวนไม่น้อยที่เข้าใจ ความหมายของ คำสองคำนี้แต่อาจจะไม่รู้ ว่า reference คืออะไรก็ได้ (คือว่า ไม่รู้ว่า ดาวดวงไหนบนท้องฟ้าคือดาวดวงนี้ หรือ ไม่รู้ด้วยว่าเป็น ดาวศุกร์) วลี ใน (1a) และ (1b) มี reference อัน เดียวกัน และอีกตัวอย่าง คือ (2a-c) เราทุกคนรู้ว่าความหมาย ของวลีในข้อ (2a-c) มีความหมายต่างกัน แต่ กลับมี reference เดียวกัน คือ “ประเทศจีน” หรือไม่ บางคนอาจจะไม่รู้ ว่า reference ของ (2a) และ/หรือ (2b) แต่ก็สามารถเข้าใจความหมายของวลีนั้นได้ สรุปก็คือ sense ของคำไม่ใช่ reference ดังนั้น ธรรมชาติ ของความหมาย ไม่ใช่สิ่งที่มันหมายถึงในโลกของความเป็นจริง หรือแม้แต่ในโลกของจินตนาการก็ตาม

ความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างระหว่างคำ (Meaning Relationships)

1. Synonymy

synonymy หมายถึง คำที่มีความหมายเหมือนกัน เช่น คำว่า woman เป็น synonym กับ female หรือคำ beautiful เป็น synonym กับคำว่า good looking และ pretty เป็นต้น สังเกตว่า ถึงแม้ว่าคำเหล่านี้จะเป็น คำ เหมือนกัน แต่ จริงๆแล้ว มันก็ไม่เหมือนกันร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะถ้าเหมือนกันอย่างสมบูรณ์ ก็คงไม่มี ประโยชน์ที่ภาษาจะมีคำสองคำดังกล่าวเพราะคงไม่มีประโยชน์อะไร เพราะมีแค่คำเดียวก็พอแล้ว เช่น คำ ว่า “สวย” กับคำว่า “หน้าตาดี” ดูเหมือนจะมีความหมายเหมือนกัน แต่จริงๆแล้ว เราจะเห็นว่า มันไม่สามารถ ใช้แทนกันได้ในทุกบริบท เพราะถ้ามันมีความหมายเหมือนกันอย่างสมบูรณ์มันก็จะต้องใช้แทนกันได้ ใน ทุกสถานะการณ์

2. Antonymy

antonymy หมายถึง คำตรงกันข้ามกัน มีหลายแบบ ดังต่อไปนี้

2.1. **Gradable** คำที่ตรงกันข้ามกันในแบบนี้ คือคำสองคำที่ตรงกันข้ามกันในแง่ของ ดีกรี คำเหล่านี้ ส่วนมากเป็นคำคุณศัพท์ เช่น คำว่า “ร้อน” กับคำว่า “หนาว” หรือคำว่า “ใหญ่” กับคำว่า “เล็ก” คำว่า “ใหม่” กับคำว่า “เก่า” เป็นต้น เราสามารถใช้คำ adverb “ค่อนข้าง” (rather) มาขยายคำในกลุ่มนี้ได้ เช่น “ค่อนข้าง ร้อน” (rather hot) หรือ “ค่อนข้างเก่า” (rather old) หรืออาจจะใช้วลีคำถาม “X ขนาดไหน” หรือ “X แค ่ไหน” โดย X คือคำที่เราต้องการตรวจสอบว่า เป็นกลุ่มคำ antonym ในกลุ่ม gradable หรือเปล่า เช่น “เขาแก่ ขนาดไหน” หรือว่า “หนาวแค่ไหน”

2.2. **Non-gradable** หรือว่า **Complementary antonyms** คำที่ตรงกันข้ามที่ไม่มีดีกรีหรือปริมาณที่อยู่ ระหว่างกลาง เช่นคำว่า “ตั้งครรภ” กับคำว่า “ไม่ตั้งครรภ” “ตก” กับ คำว่า “ผ่าน” หรือ คำว่า “ตาย” กับคำว่า

“มีชีวิต” หรือคำว่า “ผู้ชาย” กับคำว่า “ผู้หญิง” ดังนั้นคำตรงกันข้ามกันกลุ่มนี้จะไม่สามารถใช้คำ adverb “ค่อนข้าง” มาขยายได้เช่นเราไม่สามารถพูดว่า “ค่อนข้างตาย” หรือ “ค่อนข้างผ่าน” เป็นต้น แต่ในการใช้จริงจะเห็นว่า คำที่เป็น antonym ในกลุ่มนี้ บางครั้งเราเห็นคนนำมาใช้เหมือนกับว่ามันอยู่ในกลุ่ม gradable คือสามารถขยายได้ด้วย adverb of degree คือ “ค่อนข้าง” (rather) ซึ่งถ้ามันเป็น non-degradable จริงไม่น่าทำได้ เช่นประโยคที่ว่า “ผมคิดว่าการแสดงคราวนี้ค่อนข้างจะไม่ผ่าน” หรือว่า “เขาค่อนข้างเป็นผู้หญิง” แต่การใช้แบบนี้จริงๆแล้วเป็นการใช้ในความหมายที่ต่างจากความหมาย ของคำว่า “ผ่าน” หรือว่า “ผู้หญิง” ใน sense ที่เป็นแบบ non-gradable นั่นก็คือว่า “ค่อนข้างเป็นผู้หญิง” ในประโยคดังกล่าวนี้หมายถึง กริยามารยาทที่เหมือนกับผู้หญิง คงไม่ได้มีความหมายว่า “เพศหญิง” ซึ่งความหมายของ “เพศหญิง” ที่เป็น non-degradable คือมีอวัยวะต่างๆ ที่เป็นของผู้หญิง และคำว่า “เหมือน” ก็เป็นคำคุณศัพท์ที่จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 คือ “gradable” ส่วน “ค่อนข้างจะไม่ผ่าน” ในประโยคที่สองนี้น่าจะหมายถึง “ดี” หรือ “ได้คุณภาพ” ผู้พูดคงไม่ได้หมายถึง concept หรือ sense ของคำว่า “ผ่าน” ที่มีเกณฑ์ชัดเจน เช่น 50% หรือ เส้นชัย เป็นต้น

2.3. **Reverse** คำ antonym ในกลุ่มนี้คือคำที่มีความสัมพันธ์กันในแง่ “การเคลื่อนไหว” หรือ เป็น “การกระทำ” ที่ตรงกันข้ามกันเป็นการกระทำที่ลบล้างผลของการกระทำอีกอันหนึ่ง antonyms ในกลุ่มนี้ได้แก่ คำว่า “ชาย” กับ “ขวา” หรือ “ใส่” กับ “ถอดออก” เป็นต้น

3.4. **Converse** คำ antonyms ในกลุ่มนี้หมายถึงคำที่มีความหมายสื่อว่ามีจุดสองจุดที่ตรงกันข้ามกัน คือถ้ามีจุดหนึ่งก็ต้องมีอีกจุดหนึ่ง เช่นคำว่า “นายจ้าง” (employer) ก็ต้องมีคำว่า “ผู้ถูกจ้าง” หรือ “ลูกจ้าง” (employee) เป็นต้น

3. **hyponymy** เป็นความสัมพันธ์ในแง่ความหมายที่คำแต่ละคำมีกับคำอื่นๆ ในแง่ของ ความหมายของคำๆ หนึ่งนั้น reference ของมันอาจจะอยู่ในกลุ่มใหญ่ของความหมายของอีกคำหนึ่ง เช่น คำว่า “กะหล่ำปลี” จัดอยู่ในกลุ่มใหญ่ของคำว่า “ผัก” (The word “cabbage” is a hyponym of ‘vegetable’) และ คำว่า “ผัก” ก็รวม “กะหล่ำปลี” อยู่ในกลุ่มสมาชิกของมัน (‘Vegetable’ is a hypernym of ‘cabbage’.) คำอีกคำหนึ่งที่ถูกใช้ในความสัมพันธ์ในแง่ความหมาย (semantic relationships) คือคำว่า **sister terms** คำๆนี้หมายถึง คำที่ reference มันอยู่ใน กลุ่มเดียวกัน เช่น “กะหล่ำปลี” “ผักชี” และ “ผักบุ้ง”

ถ้าเกิดว่า semantic relationships ที่กล่าวมาข้างต้น (synonymy, antonymy, hyponymy) เป็นธรรมชาติของความหมายของคำจริงๆ มันก็ต้องเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ของความหมายที่เจ้าของภาษาทุกคนมีเหมือนกัน (Such semantic relationships are an integral part of our linguistic knowledge) คือว่าถ้าเราไม่มีความรู้พวกนี้เราก็ไม่สามารถใช้คำเหล่านี้ได้ นักศึกษาเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างไร

Compositional Semantics: The Meanings of Sentences

Propositions, Truth Values and Truth Conditions

ในการศึกษาความหมายของคำๆเดียว (lexical semantics) ทั้งนักปรัชญาและนักภาษาศาสตร์พยายามจะค้นหาศึกษาธรรมชาติของมันว่าคืออะไร ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น บ้างเสนอว่า ความหมายของคำ คือ reference บ้างก็กล่าวว่ามันคือ mental image หรือว่าเป็น คำนิยามที่มีลักษณะคล้ายกับคำนิยามที่เราเห็นในพจนานุกรม แต่ในการศึกษาความหมายของประโยคนั้น นักปรัชญาและนักภาษาศาสตร์ เสนอว่า ประโยคนอกจากจะมี reference หรือ sense หรือ mental image แล้วก็ตาม ส่วนสำคัญอันหนึ่งของประโยคคือ “การกล่าวอ้างอะไรบางอย่าง” (making an assertion of something) หรือในทางปรัชญาเรียกว่า **Proposition** เช่น ประโยคต่อไปนี้

1. จีนเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก

ประโยค ในข้อ (1) นั้นมันไม่เพียงแต่ ชี้ไปที่สิ่งที่มืออยู่ในโลก คือ ประเทศจีน หรือ กลุ่มประเทศ (the set of countries) หรือ กลุ่มประเทศที่มีประชากรมาก (the set of very populous countries) แต่ประโยคนี้อย่างถึงคุณสมบัติบางอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในโลก (making an assertion about something in the world) ประโยคที่ทำการกล่าวอ้างดังกล่าวนี้เรียกว่า **“proposition”** สังเกตได้ว่าถ้าเป็นคำๆเดียวหรือกลุ่มคำที่ไม่เป็นประโยค จะไม่เป็น **proposition** เช่นคำว่า **“ประเทศจีน”** หรือ **“มีประชากรมากที่สุดในโลก”** เพราะมันไม่ได้ กล่าวอ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งในโลก ดังนั้น **proposition** จะต้องสามารถประเมินได้ว่า มัน “จริง” หรือ “ผิด” เราสามารถตรวจสอบได้ว่า คำกล่าว (expression) ต่างๆ เป็น **proposition** หรือไม่ โดยการ ถามว่า “มันจริงหรือไม่ที่.....?” (Is it true that.....?) การที่เราสามารถประเมินคำกล่าวอ้างว่า มัน “ถูก” หรือ “ผิด” ได้นั้น ก็แสดงว่า มันมี **truth value** (สามารถประเมินได้ว่า “ถูก” หรือ “ผิด”) ดังนั้นมันคงแปลกที่เราจะถามว่า “มันจริงหรือไม่ที่ ประเทศจีน” หรือว่า “มันจริงหรือไม่ที่มีประชากรมากที่สุดในโลก” เพราะทั้ง “ประเทศจีน” และ “มีประชากรมากที่สุดในโลก” ไม่ได้เป็น **proposition** คือว่ามันไม่ได้ทำการกล่าวอ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งในโลกว่าเป็นเช่นใด ดังนั้นมันจึงไม่มี **truth value** นักศึกษาต้องเข้าใจจะครับว่า การที่ **expression** จะมี **truth value** หรือไม่นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่า **expression** นั้นๆ จะต้อง “ถูกต้อง” อาจจะมีผิดก็ได้เช่น ประโยคที่ว่า

2. ประเทศไทยมีหิมะตก

ประโยคในข้อ (2) เป็น **proposition** เพราะมันกล่าวอ้างถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งในโลกว่ามันเช่นใด ถึงแม้ว่าสิ่งที่มันกล่าวจะผิดก็ตาม ดังนั้นประโยคในข้อ (2) เป็น **proposition** เพราะมันมี **truth value** (เราสามารถตัดสินว่าสิ่งที่มันกล่าวอ้าง “ถูก” หรือ “ผิด”)

การที่เราเข้าใจ **proposition** ได้นั้น เป็นเพราะเราเข้าใจว่า **reference** ของมันเป็นอะไร นี่หมายความว่า เราเข้าใจหรือรู้ว่า โลกจะเป็นเช่นไร ถ้า **proposition** นั้น “ถูก” เช่นประโยคต่อไปนี้

3. นายกรัฐมนตรีของประเทศจีนกำลังนอนหลับอยู่ตอนนี้

ถึงแม้ว่าเราไม่รู้ truth value ของ proposition นี้ (ไม่รู้ว่ามัน “ถูก” หรือ “ผิด”) คือไม่ทราบว่า ณ ตอนนี้นายกรัฐมนตรีของประเทศจีนกำลังหลับอยู่หรือเปล่า แต่เราทุกคนเข้าใจความหมายประโยคที่ (3) เพราะเรารู้ truth conditions ของมัน คือเรารู้ว่า proposition ในข้อ (3) จะ “ถูก” ก็ต่อเมื่อ *โลกของเรา ณ เวลานี้ นายกรัฐมนตรีกำลังนอนหลับอยู่* ถึงแม้ว่าเราจะไม่รู้ว่า ณ ตอนนี้นายกรัฐมนตรีกำลังหลับอยู่หรือไม่ก็ตาม สรุปคือทุกคน เข้าใจความหมายของ proposition เพราะเราเข้าใจ truth conditions ของมัน ถึงแม้ว่าเราจะไม่รู้ truth values ของมันว่า “ถูก” หรือ “ผิด”

4. ในปี 2050 ประเทศจีนจะเป็นประเทศที่รวยที่สุดในโลก

proposition ที่ อยู่ในข้อ (4) เป็นการกล่าวอ้างสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เราทุกคนเข้าใจความหมายมันดีแต่ไม่มีใครรู้แน่ๆ ว่า proposition นี้จะ “ถูก” หรือ “ไม่” แต่เราทุกคนรู้ truth conditions ถึงแม้ว่าเราจะไม่รู้ truth values ของมันก็ตาม

Relationships between Propositions

ความสัมพันธ์ในแง่ความหมายระหว่าง propositions ที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติของความหมาย คือ entailment ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. a. หมาทุกตัวเห่า
- b. หมาบางแก้วเห่า

truth value ของ proposition ในข้อ (1a) ประกัน truth value ของ proposition ในข้อ (1b) คือ ถ้าข้อ (1a) ถูก ข้อ (1b) ก็ต้อง ถูก ด้วย

การอนุมานจาก ความสัมพันธ์แบบ entailment นี้ เราจะไม่สนใจ truth values ที่แท้จริงของ proposition แต่เราจะประเมิน truth conditions ของมัน ดังเช่นประโยคต่อไปนี้

2. a. หมาทุกตัวบินได้
- b. หมาของจอนบินได้

สังเกตว่า truth value ที่แท้จริงของ (2a) “ผิด” แต่ความสัมพันธ์ของ propositions ในข้อ (2a-b) ไม่เกี่ยวกับ actual truth value เพราะถ้าเราอยู่ในโลกที่ ถ้า (2a) ถูก (2b) ก็ต้องถูกด้วย นี่คือการสัมพันธ์แบบ entailment ระหว่าง propositions แต่ propositions ส่วนมากไม่มีความสัมพันธ์กันเลยในแง่ entailment เช่น

4. a. China is the most populous country in the world.
- b. There are many beautiful beaches in Thailand.

ทั้งสอง propositions ใน (4a-b) ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน ถ้าอันใดอันหนึ่ง ถูก ก็อนุมานไม่ได้ว่า อีกอันต้องถูกด้วย หรือ ถ้า อันหนึ่ง “ผิด” อีกอันต้องผิดด้วย entailment มีสองแบบคือ **asymmetric entailment** และ

mutual entailment

ถ้า proposition อันหนึ่ง entail อีกอันหนึ่งเท่านั้น แต่ไม่ entail ซึ่งกันและกันเราเรียกความสัมพันธ์แบบนี้ว่า เป็น **asymmetric entailment** เช่นประโยคต่อไปนี้

5. a. เขาไปสเปน
- b. เขาไปยุโรป

เราอนุมานได้ว่า ถ้า (5a) ถูก (5b) ก็ต้องถูกด้วย แต่ ถ้า (5b) ถูก ก็ไม่จำเป็นว่า (5a) ต้องถูกด้วย (การที่เขาไปยุโรป ไม่จำเป็นว่าเขาจะไปสเปน เขาอาจไป เยอรมัน ก็ได้)

ในกรณีที่ ถ้า proposition อันใดอันหนึ่งถูก อีกอันก็ถูกด้วย หรือถ้าอันใดอันหนึ่งผิดอีกอันก็ผิดด้วย เราเรียกความสัมพันธ์แบบนี้ว่า **mutual entailment** เช่นประโยคต่อไปนี้

6. a. เขามีพี่สาว
- b. เขามีพี่ผู้หญิง

ถ้า (6a) ถูก (6b) ก็ต้องถูก หรือ ถ้า (6b) ถูก (6a) ก็ต้องถูกด้วย

ความสัมพันธ์ของ propositions อีกแบบหนึ่งคือ **incompatible** หรือขัดแย้งกันนั่นเอง จะเกิดในกรณีที่ truth conditions ของ proposition อันหนึ่ง ถูก อีกอันก็ต้องผิด ไม่มีโลกไหนที่เราจะจินตนาการได้ว่า propositions ทั้งสอง จะถูก หรือ ผิด พร้อมกันทั้งคู่ เช่น ประโยคใน ข้อ (7) ต่อไปนี้

7. a. หมาทุกตัวเห่า
- b. หมาทุกตัวไม่เห่า

Compositional Semantics: Putting Meaning Together

ความหมายของคำ แบ่งได้เป็นสองประเภท “ความหมายของคำๆ เดียว” (**lexical semantics**) และ

“ความหมายของกลุ่มคำ” (Compositional Semantics) ธรรมชาติที่ต่างกันอย่างชัดเจนของความหมายสองประเภทนี้คือ ความหมายของคำๆ เดียว นั้น เป็นส่วนสำคัญของคำที่เราเก็บจำไว้ในสมองของเรา (**mental lexicon**) แต่ ความหมายของวลีเป็นความหมายที่เกิดจากการรวมกันของความหมายของคำแต่ละคำที่เกิดขึ้นในกลุ่มคำนั้นเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

1. ชายชราสองคนที่คุณเห็นที่สถานีรถไฟเมื่อวานนี้จริงๆแล้วเป็นเจ้าของ โรงงานผลิตอาหารส่งนอกที่ผู้ก่อการร้ายกำลังวางแผนก่อวินาศกรรม

ทุกคนเข้าใจ “ความหมาย” ของประโยคในข้อ (1) เป็นอย่างดี แต่คงไม่มีใครเคยได้ยินประโยคนี้นมาก่อนในชีวิตและก็เป็นไปได้ว่าไม่เคยมีใครกล่าวประโยคนี้นมาก่อนในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่า ความหมายของประโยคนี้เกิดจากการที่เราจำความหมายมันไว้ก่อนในสมองของเรา (เพราะไม่เคยได้ยิน) ดังนั้นที่เราเข้าใจมันได้ ก็เพราะในสมองของเราจะต้องมีกลไกอะไรบางอย่างที่รวมความหมายของคำแต่ละคำในวลี แล้วเกิดเป็นความหมายของวลีหรือประโยค กลไกดังกล่าวมีลักษณะที่เป็น *combinatorial system* หรือ *Compositional system* โดยมีกฎเกณฑ์ของการรวมกันของคำเป็นกลุ่มคำหรือวลี ในสมองของเรา (in our mental grammar) ซึ่งส่วนของ mental grammar ที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยเฉพาะ ก็คือ Syntax ที่เราได้เรียนผ่านมาแล้ว กฎเกณฑ์ของการรวมกันของคำเป็นวลี แน่แน่นอนว่าจะต้องเป็นมีจำกัดจำนวน (finite set of phrase structure rules) (เพราะเนื้อที่สมองของมนุษย์มีจำกัด) แต่ถ้าเรามีกฎเกณฑ์ในการสร้างวลีที่มีจำนวนจำกัด (a finite set of rules) แต่ ทำไมเราสามารถผลิตประโยคใหม่ ๆ อย่างไม่จำกัดไม่ว่าจะเป็นจำนวนประโยค หรือความยาวของประโยค (How can a finite set of rules produce an infinite output?) เราได้เห็นแล้วว่า PS rules ที่เราเรียนในส่วนของ syntax สามารถผลิตประโยคได้อย่างไม่จำกัด โดยใช้หลักการ ที่เรียกว่า combinatorial system การสร้างวลีต่างจากการรวมกันของ PS rules ที่เรามีใน mental grammar

แต่ความหมายของกลุ่มคำไม่จำเป็นจะต้องเป็น compositional meaning เสมอไป เช่นประโยคต่อไปนี้

2. a. He kicked the bucket.
- b. ช้างตายทั้งตัวเอาไปบัวมาปิด

แน่นอนว่าความหมายของประโยคใน (2a-b) สามารถสื่อความหมายแบบตรงตัว (literal meaning) ได้ คือในข้อ (2a) แปลว่า “เขาเตะถังน้ำ” ความหมายนี้เป็นความหมาย ตรงตัว หรือว่า compositional meaning แต่มันยังมีความหมายอีกอย่างคือ “เขาตาย” โดยความหมายนี้สังเกตว่า ไม่ได้เกี่ยวกับความหมายของคำในประโยคเลย ดังนั้น “kicked the bucket” ที่มีความหมายว่า “ตาย” นั้น เป็นความหมายที่เจ้าของภาษาต้องจำมาหรือเรียนรู้มาก่อน มิฉะนั้นก็จะไม่รู้ว่าจะมันแปลว่า “ตาย” ได้ แต่จะรู้จะเพราะความหมายที่เป็น literal หรือ compositional meaning เท่านั้น

Combining the Meanings of Verb Phrases and Noun Phrases

การรวมกันของคำเป็นกลุ่มคำและประโยคนั้น เป็นส่วนหนึ่งของความรู้ของ syntax ที่มีอยู่ใน mental grammar ของเรา เช่นประโยคต่อไปนี้

1. จอนวิ่ง

จอนเป็น NP และ วิ่งเป็น VP รวมกันเป็นประโยค “จอนวิ่ง” (S → NP VP) ในประโยคนี้นี้ มี NP “จอน” ที่หมายถึงคนที่เฉพาะเจาะจงชัดเจนว่าเป็นใคร (“John” refers to a specific person in the world) แต่ VP “วิ่ง”

ไม่ได้หมายถึงสิ่งใดหรือใครที่เฉพาะเจาะจง แต่หมายถึง “อะไรก็ได้ที่วิ่ง” หรือ “เป็นสิ่งที่อะไรก็ได้ที่อยู่ในกลุ่มที่วิ่ง” (the set of all runners) ดังนั้นประโยค “จอห์นวิ่ง” จะถูกก็ต่อเมื่อ truth conditions ในโลกเรามี “จอห์น เป็นสมาชิกของกลุ่มที่อยู่ใน set ที่ reference ของมัน “วิ่ง”

Combining the Meaning of Adjectives

การรวมกันของ NP และ VP จะนำมาซึ่ง intersection ที่ไม่ซับซ้อน เช่น ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น การรวมกันของ NP กับ AP (adjective phrase) บาง adjective ก็เหมือนกับ การรวมกันของ NP และ VP เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

1. A green sweater

ในข้อ (1a) หมายความว่า มี sweater ที่อยู่ใน set ที่ reference ของมันเป็น sweater และ มันก็อยู่ใน set ที่ reference ของมัน เป็นสีเขียว (ดูรูปตัวอย่างหน้า 258) เราเรียกความสัมพันธ์แบบนี้ว่า “pure intersection” หรือ adjectives กลุ่มนี้ว่า intersective adjectives แต่มี adjectives อีกกลุ่มหนึ่งที่ ความสัมพันธ์เป็นแบบ relative intersection เช่นในข้อ (2) ต่อไปนี้

2. Big mice

ในข้อ (2) เราไม่สามารถพูดได้ว่า มันหมายถึง สิ่งที่เป็นสมาชิกของ set ที่เป็น “หนู” และ ที่เป็นสิ่งที่อยู่ใน set ที่มี reference ที่ “ใหญ่” ขนาดใหญ่ของหนู ก็ไม่นับว่า “ใหญ่” ของช้าง ดังนั้น คำว่า “หนูใหญ่” จะหมายถึง สิ่งที่อยู่ใน set ที่มี reference เป็น “ใหญ่ สำหรับ หนู” (ดูภาพประกอบ หน้า 258 ข้อ 8)